

DS. THOMAS HOOG 1763—1829
DOOR C. J. GONNET

HET wordt langzamerhand eene eeuw dat Thomas Hoog, een waardig burger, die zes en dertig jaren lang als Predikant der Hervormde Kerk te Rotterdam zijne gemeenteleden was voorgegaan en hun den weg der zaligheid had gewezen en aanprezen, voor goed het hoofd ter ruste legde.

Zijn naam klonk bekend in de Stad aan de Maas, want het getal van verwanten, die hem met eere voerden en van zijne voorvaders, die hem gedragen hadden, was er niet gering. Waarschijnlijk was hij er het eerst gehoord, toen John Hog (dat in Holland *Hoog* werd), A^o 1662 Predikant te South-Leith in Schotland, ter tweede helfte van de 17e eeuw den dienst aanvaardde bij de Schotsche Gemeente te Rotterdam. In 1679 was de broeder van dezen, Thomas Hoog, de overgrootvader van Ds. Thomas Hoog aan wien deze regelen zijn gewijd, uit Schotland ook naar Holland gekomen. Hij was artium Magister, werd Rector van de Latijnsche school te Goes, in 1689 Predikant te Delft en in 1699 te Rotterdam.

Zes generatiën van het geslacht Hoog hebben zich vóór onzen Thomas aan den predikdienst verbonden, en nog eenige nà hem, dus is zijn geslacht wel onafgebroken geweest een steun van de Vaderlandsche Kerk. Maar het is niet de bedoeling ver achterwaarts of vooruit te zien, doch slechts eenige woorden te spreken over den Evangelieverkondiger, wiens woord in den nieuweren tijd zoovele hoorders boeide.

Hij werd geboren te Rotterdam den 25en Mei 1763, waar zijn vader President-Schepen in den Hove en de Hooge Vierschaar van Schieland was en, na eene behoorlijke voorbereiding op het Erasmiaansch Gymnasium, vertrok hij in 1779 naar de Leidsche Akademie en genoot er een onderwijs waaraan hij, ook in latere jaren, steeds met hooge ingenomenheid en geestdrift terugdacht. Daar werd hij, bij een gelukkigen aanleg, nauwgezette ijver en aanhoudende vlijt, gevormd voor den Evangeliedienst, die van zijne eerste jeugd af, de lust zijns levens was. In 1787 nam hij op zich

het Herders- en Predikambt te Katwijk aan den Rijn, maar reeds in het volgende jaar werd hij beroepen naar Amersfoort. Dit kan wel in verband hebben gestaan met teedere aangelegenheden, dewijl hij den 2en December 1788 in den echt trad met Johanna Jacoba Scheltus, uit zijne nieuwe standplaats. Aan beroepen tijdens zijn verblijf aldaar, naar Zutphen in 1788, Middelburg in 1789 en het Gasthuis van Delft, gaf hij geen gehoor. Toch was zijn verblijf in Amersfoort niet van langen duur. In 1791 vertrok hij naar Leeuwarden, misschien daartoe aangezet, omdat hij er zijn ouden akademievriend Albertus Brink als ambtsbroeder naast zich zou hebben, want hij was in Leeuwarden gewoon met dien achtenswaardigen Predikant, zoo ter eigen opwekking als tot vereeniging in den geest, elken dag een bijbeltekst tot voorwerp van overdenking te stellen. Maar die vriendschappelijke en stichtelijke omgang werd ras afgebroken. Een goed jaar later volgde voor Ds. Hoog een beroep naar Rotterdam, waaraan hij niet kon weerstaan, omdat het hem terugbracht naar zijne vaderstad, waar hij verder werkzaam bleef tot aan zijn dood, op den 28en November 1829.

Ziedaar eenige jaartallen, die elkaar snel opvolgen, maar dat er reden voor was kan afgeleid worden uit hetgeen nog volgt, hier en daar ontleend aan het levensverhaal, in handschrift opgesteld door zijn zoon Isaac Marius Thomas Hoog, die zelf Predikant was en het dus goed kon weten en beoordeelen.

De predikwijze dan van Ds. Thomas Hoog, om daarover het eerst te spreken, was ernstig, getrouw, gemoedelijk. Zij kenmerkte zich door eene gezonde uitlegkunde en duidelijke voorstelling. Voor zijne hoorders dus ongemeen aantrekkelijk.

Hij was oprecht en waardig, ongekunsteld, nederig, zachtmoedig, door allen die hem kenden geacht en bemind. Nauwgezet voor zichzelf, toegevend voor anderen. Hij schitterde niet, maar was meer dan hij scheen; een man des vredes en der liefde. Afkeerig van alle twisten en partijschappen. Daarentegen een degelijk voorstander van onbekrompenheid, mildheid en Christelijke verdraagzaamheid. Zijn hart klopte voor de vriendschap en hij heiligde haar aan den Godsdienst.

Van vroeg af aan was zijne zinspreuk Ora et Labora, en dat in het oog houdende, was hij ook, van het kriecken des daags, onvermoeid werkzaam. Hij stond meestal ten vijf uren op en verdeelde den langen voormiddag (dien hij bijna altijd in huis doorbracht) aan verschillende gezette bezigheden. Een uur was steeds vastgesteld voor de studie der Oostersche talen en nog in het laatst van zijn leven oefende hij zich met groote vlijt in het Maleisch. Die wetenschap heeft hij wellicht gemeend zich eigen te moeten maken ten bate van het Nederlandsche Zendelinggenootschap, in elk geval was hij het, die zich kon en bleef belasten met het examen in de Indische talen van de jongelieden, die zich tot de zending gingen voorbereiden.

Vele andere bestuursfunctiën, die met zijn kerkelijk ambt in nauwer of meer verwijderd verband stonden, nam hij op zich en in die kringen was zijn grondig doorzicht, juist oordeel en fijn gevoel, van groote en op prijs gestelde waarde. Bij de reorganisatie van het Kerkbestuur in Nederland, benoemde Koning Willem I Ds. Hoog tot President van het Provinciaal Kerkbestuur in Zuidholland en dit kon wel de kroon geacht worden op zijn pastoralen arbeid.

Ds. Hoog is in ruime mate bezongen, in lof- en eerdichten, in welkomstgroeten en „boezemzuchten”; bij kerkelijke herdenkingsstonen, bij huiselijke voorvallen en vierdagen, in krankheid en bij herstel, werd door meêlevende zangers ras naar de lier gegrepen om hun overvloeiend herte lucht te geven.

Dit begon reeds bij zijne intrede te Katwijk aan den Rijn en is op kwistige wijze zoo voortgegaan tot na zijn dood, die voor vele rouwtonen ter zijner nagedachtenis stof gaf.

En toch, men had zelfs niet gewacht tot hij Predikant was, om met huldiging aan te vangen, want zijn Album Amicorum wijst ten duidelijkste het tegendeel uit. Die nog voorhanden vriendenrol ¹⁾, aangelegd tegen het begin van zijn akademietijd, is een fraai in rood marokijn gebonden schrijfboekje, zooals in die dagen, en veel vroeger reeds, vooral studeeren-

1) Eigendom van den Heer J. M. C. Hoog, te Haarlem, achterkleinzoon van Ds. Th. Hoog.

den en geleerde lieden bij de hand hadden, om daarin van hunne vrienden en genooten een inschrift te bekomen, dat dan gewoonlijk inhield eene lofprijzing, of het woord van een beroemd man, dat op den aanbieder van het Album was toe te passen.

Maar de vriendschap vooral, werd niet vergeten en heeft zeker niet het laatste woord. Immers Cicero zeide (en reeds lang vóór hem wist men het): *Nihil est naturae tam aptum, tam conveniens ad res vel secundas vel adversas quam amicitia.* (I 5. De amicitia).

Het Album bevat twee aardige teekeningen, de een van Pieter Hendrik Hoog, de andere van Hermanus Pieter Hoog, zijne broeders. Voorts toewijdingen van velerlei aard, meerendeels van zijne medestudenten uit alle faculteiten, maar natuurlijk in hoofdzaak theologen; en nog van zeer enkele vrienden in Amersfoort en Rotterdam. Maar het blijkt toch dat het Album, toen hij eenmaal in Rotterdam was gevestigd, werd dichtgeslagen, want naderhand is het blijkbaar als eene gedachtenis aan zijn studententijd bewaard en in eere gehouden.

Het komt mij voor, dat hier zoo wat bij behoort, te vermelden, wie met hunne eeredichten enz. het Album *Amicorum* van Ds. Hoog hebben gevuld en daarom wil ik de namen dier lofzangers laten volgen: ¹⁾

Henricus Baarslag. *Theol.* 9 September 1783.

Abraham van Bemmelen (1768—1822). *Phil.* Juni 1784.

Instructeur van de fundatie der Vrouwe van Renswoude te Delft
Bekend waterbouw-, wis- en natuurkundige.

Gerardus Berkhoff. *Litt.* 14 November 1780.

Pieter Alexander van Boetzelaer *Jur.* 22 Juni 1781.

Joannes Cornelius Boot (1761—1834) *Theol.* 28 September 1783.

Predikant te Nieuwenhoorn Ao. 1785. Te Arnhem 1789 tot aan zijn dood. Heeft veel geschreven, maar weinig er van laten drukken.

J. L. Böze. *Theol.* 9 November 1783.

1) De dagteekening achter den naam is die van het inschrift. Bij enkelen, zooals men zien zal, komt zij in het Album niet voor.

Albertus Brink. (1755—1840) *Theol.* 14 December 1781.

Predikant te Vuren en Dalem, Velsen, Delfshaven en Leeuwarden. Schreef nog al wat.

Matthaeus van der Burch *Theol.* 1780.

Joannes Wilhelmus Bussingh (Geb. 31 October 1760. Was de zoon van J. W. Bussingh, Predikant te Delfshaven). *Theol.* 26 April 1781.

Was zelf Predikant te Monster, en het was daarheen dat J. H. van der Palm, zijn zwager, toen hij voor politieke redenen uit Vlissingen de vlucht moest nemen, trok.

Johannes Henricus Châtelain. *Phil.* 3 Februari 1783.

Cornelis Fransen van Eck (1764—1830) *Theol.* 6 November 1783.

Predikant te Hemmen in 1787. Hoogleeraar aan het Athenaeum te Deventer en Predikant aldaar Ao. 1799. Groot redenaar, heeft veel gewerkt en veel uitgegeven. Was de boezemvriend van Van der Palm.

Gerardus Hendrik Ernst. *Theol.* 10 Februari 1787.

Olivier Christiaan Eykma. *Med.* 11 Maart 1783.

Didericus Cornelius Gevers. *Jur.* 27 Juni 1780.

Andreas van der Goes. 5 Augustus 1783.

Petrus Jacobus Groen van Prinsterer (1764—1837) *Med.* 17 December 1784.

Een der meest bekende geneesheeren van zijn tijd. Hofdokter bij Koning Lodewijk en Koning Willem I. Staatsraad in buitengewonen dienst. Stichter van het kerkhof „Ter navolging” te 's Gravenhage. Vader van Mr. G. Groen van Prinsterer.

Hermannus Christianus Habbema. *Theol.* 11 Juli 1780.

Zoon van Dr. Johannes Habbema Ao. 1767 Predikant te Rotterdam. Zeer geleerd en zeer rechtzinnig man.

Henricus Hana. 1766—1806 *Theol.*

Ao. 1787 Rector der Latijnsche School te Amersfoort, in 1796 te Amsterdam.

Joannes Heenk *Theol.* 28 Februari 1787.

Daniel Hendriksz. (1765—1841) *Theol.* 16 Maart 1787.

Predikant te Zunderdorp 1789, Krimpen 1791, Groningen 1801.

Sybrand Heringa, (1764—1801). *Theol.* 17 Januari 1783.

Predikant te Hendrik Ido Ambacht 1788, Bloemendaal 1792, Vlissingen 1794, Leiden 1796.

Bartholdus Heule. *Med.* 29 Maart 1780.

Jacobus van Heusden (1757—1841) *Theol.* 20 Juni 1783.

Van 1792—1839 Predikant in zijne geboorteplaats Hilvarenbeek.

Mr. Marinus Hoog (1754—1841) 25 Mei 1786. Broeder van Ds. Th. Hoog.

Burgemeester en Baljuw van Rotterdam. Lid der Staten van Holland. Ridder in de Orde van den Nederl. Leeuw. Er bestaat van hem een steendrukportret, uitgegeven bij W. J. van Oosterzee, te Rotterdam.

Mr. Pieter Hendrik Hoog (1765—1830) 8 Juli 1784. Broeder van Ds. Th. Hoog.

Suppleant-Vrederechter te Voorburg.

Mr. Hermanus Pieter Hoog (1769—1842) 28 Augustus 1786. Broeder van Ds. Th. Hoog.

Lid van de Provinciale Staten van (Zuid) Holland en van den Gemeenteraad van Dordrecht. Ridder in de Orde van den Nederl. Leeuw.

Thomas Andreas Hoog (van Vlissingen) *Theol.* 29 Jun 1783. Neef van Ds. Th. Hoog.

Wilhelmus Christophorus Hoog (van Axel) *Theol.* 27 Mei 1787. Neef van Ds. Th. Hoog.

Johannes Hoogendorp. *Theol.* 5 Februari 1787.

Was in 1807 Predikant te St. Maartensdijk in Zeeland.

Franciscus Cornelius Hoogvliet. *Theol.* 26 April 1780.

Schrijft in het Grieksch den tekst van I Cor. XII: 15, en daarbij „amicitiae sincerrimae gratia haec posuit F. C. Hoogvliet, hoc ipso die vocatus V. D. M. in pagum Soeterwoude”.

Johannes Hoolboom. *Theol.* 28 Februari 1786.

P. Hugenholtz. *Theol.* 26 Februari 1787.

Dr. Dithmar Huisman. (1759—1822). *Theol.* 5 April 1786.

1787 Predikant te Rijswijk. 1789 Apeldoorn. 1802 Vlissingen. 1803 Utrecht. 1804 Professor aldaar.

Johannes Cornelius van der Kemp. (1768—1823).

Promoveerde Ao. 1790 in tegenwoordigheid van den Erfprins van Oranje tot Dr. Utr. Jur. Bekleedde vele hooge Staatsambten o.a. Advocaat-Generaal bij het Hoog Gerechtshof in den Haag. Deed vele onderzoekingen van letterkundigen-historischen en juridischen aard.

Otto Henricus Ketjen. 14 December 1782.

Ewaldus Kist. (1762—1822) *Theol.*

Hartevriend van Van der Palm. Betje Wolff was zijne tante. Weinig geëvenaard kanselredenaar. 1784 Predikant te Gellicum en Rhenoy. 1784 Thamen aan den Uithoorn. 1790 Arnhem. 1797 Dordrecht. Later Predikant en Hoogleraar te Leiden. Was zeer geleerd en heeft veel geschreven.

Caspar Koolhaas. *Theol.* 10 Juni 1786.

Bernardus Ledeboer. 7 Augustus 1783.

Lakenkooper en wolhandelaar te Rotterdam. Verdienstelijk burger in zijne geboortestad.

Cornelius Louron. *Theol.* 16 November 1785.

Henricus van Luinen. *Theol.* 27 Mei 1786.

Petrus Mees. *Theol.*

Noscitur amicus amore, more, ore, re. His paucis me in perpetuam Ornatissimi Juvenis Thomae Hoog amicitiam commendo. P. Mees S.S. *Theol. Stud.*

Gerhardus Mettengang. *Theol.* 12 Februari 1783.

Hendrik Simonides Mijsberg. *Jur.*

Dirk Muller Massis. *Jur. Cand.* 28 Juni 1786.

Dirk Willem Muyderman. 2 April 1783.

Joannes Noordink *Theol.* 11 Februari 1786.

Joannes Ojers. 16 Maart 1783.

Adriaan Everwijn Onderwater. *Jur.* 23 Juni 1783.

Boudewijn Onderwater. *Litt.* 24 Juni 1783.

Gabriel van Oordt. (1754—1836) *Theol.* 29 April 1783.

Ao. 1784 Predikant te Oegstgeest, 1787 te Vlissingen, 1804 Predikant en Hoogleraar te Utrecht. Zijne tweede vrouw Elisabeth Maria Post was de in haar tijd gevierde schrijfster van het boek „Het Land. In brieven” en van menig ander degelijk en veel gelezen werk.

Justus Ludovicus Overdorp (1762—1844) *Theol.* 28 Februari 1786.

Predikant te Sassenheim en Noordwijk-binnen, later te Epe. Gaf in 1808 uit „Over de Profeten van het Oude Testament”. Drie deelen.

Johannes Henricus van der Palm (1763—1840) *Theol.* 18 Juni 1783.

Begon als Predikant te St. Maartensdijk, eindigde als Hoogleraar in de gewijde dichtkunst en welsprekendheid te Leiden. Machtig taalkenner, beroemd redenaar en schrijver.

Joannes Henricus Pareau. (1761—1833) *Theol.* 11 Februari 1783.

Predikant, Hoogleraar in de Godgeleerdheid te Deventer, Harderwijk en Utrecht, Orientalist.

Jasper Jan Perduyn. *Jur. Utr. Cand.* October 1780.

Behoorde tot een aanzienlijk geslacht, waaruit vele geleerden gesproten zijn.

Dirk Rattenek. *Theol.* 24 Mei 1787.

Henricus van Roijen (1760—1844) *Theol.* 2 November 1783.

Rector der Latijnsche School te Vlissingen. Goed latinist. Later Staatsraad in gewonen dienst. Sloot reeds in het begin van zijn studententijd nauwe vriendschap met Van der Palm, waarvan den 13 September 1832 door beiden het vijftigjarig bestaan werd gevierd.

Jacob Johan Schluiter. *Theol.* 20 December 1784.

Nicolaas Schotsman. (1754—1822). *Litt.* 18 Juni 1784.

Predikant te Spanbroek-Opmeer 1787, Oudshoorn 1788, Schoonhoven 1790, Leiden (waar hij stierf) 1793. Schreef veel en werd na zijn dood geëerd door Mevrouw K. W. Bilderdijk.

Gerrit Spijker. *Theol.* 26 Augustus 1787.

Joan de Stoppelaar. (1757—1800) *Theol.* 1779.

Predikant te Bunschoten, Schipluiden, Steenberg, Goes, Gorinchem.

Johannes Stolk. *Theol. Cultor.* 29 Maart 1784.

J. Touache. *Theol. Cand.* 20 Februari 1787.

Jan Hermsen Verschoor. *Theol.* 16 November 1785.

Henricus Vockestaert. *Jur.* 23 Mei 1786.

W. L. Voorduyn. *Theol.* 8 September 1783.

Elias de Vries. *Litt.* 1 October 1783.

Schrijver van : Sylla of de herstelling der belaagde grootmoedigheid. Treurspel.

Caspar Johan Wenckebach. *Med.* 16 December 1784.

Bernardus van Weemen. *Phil.* 31 Januari 1783.

Jacobus Weldijk (1763—?) *Phil.* 7 April 1783.

Haarlemmer. Predikant te Egmond aan Zee, 1791 Bedijkte Schermer, 1795 Bloemendaal, 1797 Gouda tot 1814. Toen emeritus en ging wonen op zijn buitenplaatsje te Limmen. Was een geleerd man en vermaard classicus. Ook een goed redenaar.

P. J. van de Wijnpersse. *Theol.* 21 October 1782.

A. L. M. Phil. Doct. vocatus V. D. M., in pagum Nieuweveen.

Esaias Wildschut *Theol* 2 Maart 1780.

Julianus Jacobus Remisius Wilree. *Theol* 22 Mei 1787.

Jacob Hendrik de Wolff. *Theol.* 6 Februari 1783.

Arend Bernard Zwart. *Jur. Utr. Doct.* 12 Juni 1783.

Behalve de vriendelijke woorden en wenschen van studiegenooten, bevat het Album nog inschriften van

C. A. van Deventer. 12 Juni 1791.

C. Philippo. 14 Juni 1791.

R. H. van Goudoever. 14 Juni 1791.

H. van Goudoever. 15 Juni 1791.

H. J. van Goudoever. 15 Juni 1791,

gemeente-leden in Amersfoort, die, toen Ds. Hoog zich gereed maakte naar Leeuwarden te vertrekken, jammerklachten aanhieven, over het losraken der banden van genegenheid en waardeering, die men meende zoo hecht gestrengeld te zijn.

Vrij wat jaren daarna, den 10en Januari 1802, werd het Album nog eens, en nu voor de laatste maal, te voorschijn gehaald, toen eene trouwe vriendin, Juffrouw J. J. Boogaard, den dank en de blijdschap van haar hart uitsprak, dat Ds. Hoog een beroep naar den Haag niet had aanvaard en dat hij van eene zware ziekte was hersteld. Dat dus zijne gemeente hem tweemaal had terug gekregen.

Misschien hebben ook deze voor de Rotterdammers zoo verheugende gebeurtenissen aanleiding gegeven, dat kort na dien tijd eene afbeelding van den gevierden leeraar gemaakt werd. Dat portret is eene fraaie kopergravure door W. van Senus 1804, naar de tekening (ad. viv. del.) van H. W. Caspari, uitgegeven bij J. V. L. Hulsebosch, waaronder de bekende Rotterdamsche Predikant Dr. J. Scharp, ambtgenoot van Ds. Hoog, de volgende dichtregelen plaatste:

Veel grooter dan Hij weet; nog beter dan Hij schijnt;
En evenwel een Licht, waar and'rer gloor bij kwijnt;
Die nedrigheid aan deugd en deugd aan wijsheid paarde,
Is Hoog, een dienaar Gods en Jesus beeld op aarde.

25. HUIZEN HARINGVLIET HOEK KOESTRAAT
Naar een tekening van Johan Briedé